

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Gudowski

w sprawie z wniosku B. Z.
o oznaczenie sądu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 sierpnia 2016 r.,

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni B. Z., działając przez zawodowego pełnomocnika – adwokata – zwróciła się do Sądu Najwyższego o „wyznaczenie sądu właściwego do rozpoznania sprawy o ustalenie nieistnienia w znaczeniu procesowym wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 12 czerwca 2008 r., sygn. akt I ACa (...), z powodu braku protokołu publikacji tego wyroku”. Podniosła, że Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 20 czerwca 2016 r. odrzucił jej wniosek „o stwierdzenie nieistnienia” wymienionego wyroku jako niedopuszczalny. W wyniku odrzucenia tego wniosku, zdaniem wnioskodawczyni, w obrocie funkcjonuje wyrok, który formalnie nie istnieje. W tej sytuacji jedyną drogą do doprowadzenia stanu zgodnego z prawem jest – w jej ocenie – wytoczenie powództwa „o ustalenie nieistnienia wskazanego wyroku”. Jednocześnie wnioskodawczyni wyraziła pogląd, że „w sprawie tej nie mogą wystąpić strony ze sprawy, której dotyczył wyrok z dnia 12 czerwca 2008 r.”, a stroną pozwaną może być tylko Sąd Apelacyjny, który jednak „nie może być sędzią we własnej sprawie”. W tej sytuacji wnioskodawczyni „nie jest w stanie ustalić na podstawie przepisów k.p.c., do którego sądu może wnieść swoje powództwo”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 45 k.p.c., Sąd Najwyższy oznacza sąd, przed który należy wytoczyć powództwo, jeżeli w myśl przepisów kodeksu nie można – na podstawie okoliczności sprawy – ustalić właściwości miejscowej. Oznaczenie sądu następuje na wniosek powoda, także powoda *in spe*, a więc osoby zamierzającej wytoczyć powództwo, albo na skutek przedstawienia sądu powszechnego, przed który powództwo wytoczono, jeżeli okaże się, że ten sąd jest niewłaściwy i nie może na podstawie okoliczności sprawy wskazanych w pozwie ustalić właściwości miejscowej (por. zarządzenie SN z dnia 6 marca 2016 r., III CO 16/10, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 96).

Jeżeli złożenie wniosku o oznaczenie sądu właściwego miejscowo następuje przed wytoczeniem powództwa, a więc przed wniesieniem pozwu, wnioskodawca musi precyzyjnie wskazać strony sporu, a w szczególności osobę (podmiot), którą zamierza pozwać, ze podaniem jej adresu zamieszkania (siedziby), a także określić roszczenie procesowe, tj. dokładnie sprecyzowane żądanie oraz uargumentowane twierdzenie o istnieniu tego roszczenia. W razie roszczenia o prawa majątkowe, wnioskodawca jest zobowiązany określić także wartość przedmiotu sporu, jeżeli od niej zależy właściwość rzeczowa sądu. Poza tym powinien wykazać, że dla tak określonego powództwa – na podstawie okoliczności sprawy – nie można w myśl przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 27–42) ustalić właściwości miejscowej sądu. W niektórych rodzajach spraw niezbędne jest także, w miarę potrzeby, wskazanie okoliczności uzasadniających właściwość sądu (por. art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.). Powinność ta dotyczy przypadków, w których właściwość sądu nie będzie wynikała bezpośrednio z obligatoryjnych elementów pozwu, która ma być złożony.

Tylko w takiej sytuacji, dysponując tymi danymi, Sąd Najwyższy może ocenić zasadność wniosku, a gdy wniosek okaże się zasadny, oznaczyć sąd – rejonowy lub okręgowy – miejscowo właściwy. Należy pamiętać, że postanowienie o oznaczeniu sądu właściwego dotyczy konkretnej, indywidualnie określonej sprawy, o ściśle sprecyzowanym roszczeniu i oznaczonych stronach sporu. Wnosząc

pozew, strona nie może już modyfikować sprawy w aspektach, które wpływają na rzeczową i miejscową właściwość sądu.

Rozpoznawany wniosek nie obejmuje wszystkich wskazanych elementów, a te, które są w tym wniosku zawarte, pozwalają na stwierdzenie, że ustalenie miejscowej właściwości sądu jest oczywiście możliwe. Jeżeli – co wynika z wniosku – wnioskodawczyni zamierza pozwać Sąd Apelacyjny w (...), a ściślej, Skarb Państwa reprezentowany przez właściwą *stationem fisci*, to sądem właściwym miejscowo jest w zależności od majątkowego lub niemajątkowego charakteru żądania sąd okręgowy lub sąd rejonowy właściwy dla siedziby tej *stationis*, z zastrzeżeniem art. 17 pkt 4⁴ k.p.c.

Z tych względów, pomijając ocenę dopuszczalności drogi sądowej w zapowiadanej sprawie oraz zasadność projektowanego żądania, ustalenie właściwości miejscowej sądu w sprawie, którą zamierza wytoczyć wnioskodawczyni nie nastręcza żadnych trudności. Podnoszony przez wnioskodawczynię argument, że Sąd Apelacyjny w (...) „nie może być sędzią we własnej sprawie”, nie ma dla tego ustalenia żadnego znaczenia, niezależnie od tego, iż sądy apelacyjne nie pełnią w systemie ustroju sądów powszechnych funkcji sądu pierwszej instancji.

W konsekwencji orzeczono, jak na wstępie.

aj

r.g.